

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Folyóban: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — III.
 Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

MEGJELENÉSÉNEK

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATYKÉZTŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
 első emelet, az udvarban.

Jó tanácsok.

Irtta: **Kossuth Ferenoz.**

Ausztriában mindinkább terjed az a felfogás, hogy elképzelhetetlen a gazdasági különválás a katonai különválás nélkül.

Évek óta figyelmeztettem pártomat arra, hogy a gazdasági kérdésre fektesse a fősúlyt; nem csak azért, mert az első kérdés a nemzeteknél a megélhetés és mert: kol-dus nemzet: szolga nemzet — hanem azért is, mert meg voltam győződve hazajövetelem első per-cze óta, hogy a hadsereg kérdésé-nek megoldását leginkább a gaz-dasági kérdés megoldása fogja siettetni, mert ha meg lesz a külön-vámterület, maguk az osztrákok fogják kívánni azt, hogy válják külön a hadsereg is.

A legteljesebb mérvben igazat ad e felfogásomnak az a közhan-gulat, amely Ausztriában növekvő erővel képződik.

Mint hogy ez volt az első perc-től fogva meggyőződésem, aggodal-mmal láttam annak idején azt, hogy a tulhajtott bécsi katonai kö-veteléseknek, melyeknek az akkori miniszterelnök, Széll Kálmán nem tudott és nem is akart ellenállni, az lett a természetes következmé-nye, hogy a nemzeti ellentállás éppen a katonai kérdésekben csu-csosodott ki, amire nézve annál na-gyobb volt a nemzetben a hangul-at, mennél igazabb az, hogy ama-gyar nép mindig kevésbé volt fo-gékony a közgazdasági, mint a ka-tonai kérdések iránt.

Lehetetlen volt már akkor nem látni (s én láttam is, meg is mon-dtam és meg is irtam), hogy az összeüt-közés a nemzet és a magyar független-ség ellenségei közt éppen a legnehezeb ponton történik meg és a nemzet, midőn azt a várat ostromolja, mely jövőjének útjában áll, nem azt te-szi, hogy a vár leggyengébb pont-ját támadja meg azért, hogy az egészet bevehesse, hanem a legerő-sebb pontot döngeti, vagyis, hogy

népiesen szóljak: a legkeményebb diót akarja elsősorban megtörni.

Rég elmúlt annak ideje, hogy a felett tanakodjunk, hogy ez helyes volt-e vagy nem? Most már egy teljesen körvonalozott, adott helyzettel állunk szemben és csodálkozni lehet azon, hogy a bécsi Burgban még most sem látják tisztán e helyzetet, amely azt követeli, hogy a katonai téren adandó nemzeti vívmányok nélkül teljes lehetlenség lesz a már is túlságosan hosszúra nyúlt válságot megoldani.

Midőn azt mondta az egyik kihallgatott az uralkodónak, hogy ha az összes hadsereg magyar részének a magyar nyelv, zászlók és jelvények használatát megadná, melyeknek érvényesülése a magyar államiság fogalmából folyik, a magyar nemzet lelkesedése nem ismerne határt s az ilyen magyar hadseregért hozandó áldozatokban a nemzet elmenne a legvégsőbb határig. E kijelentésre azonban a király azt felelte, hogy az meglehet, hogy volna sok katonája és sok ágyuja, de nem lenne hadserege, mert oly hadsereg, amely nem lenne egységes, egyáltalán nem lenne hadsereg!

Mélységesen megdöbbenő az, hogy mennyire gyökeret vert az uralkodó gondolkodásában az a felfogás, — mely az abszolutisztikus korszak maradványa — hogy a hadseregek egysége nem az egységes vezérletben és vezényletben, nem is az egységes kiképzésben és fegyverkezésben, nem az egységes taktikában és hadászati rendszerben rejlik, hanem az egységes vezényleti és vezérleti nyelvben; bár ezt a hadsereget alkotó nép háromnegyed része nem is érti meg; továbbá abban rejlik, hogy minden osákon kétfejű sas van s minden ezred zászlóján ott diszlik szinte ez a csodamadár, mely egy régen megszűnt czimnek, a római szent birodalom czimének üres emlékét képezi csak, bár a jelvény üres volt a római szent birodalom fennállása korában is, mert a nyugat és kelet császársá-

gát jelképezte, amely egy személyben soha sem volt egyesítve.

Nincs nagyobb akadálya az érvelésnek, mintha egy rögeszmével találkozunk, mert ezzel szemben minden érvelés lehetősége megszűnik. Valóságos szerencsétlenség az, hogy a jóindulattal, kézzelfoghatólag eltelt uralkodó meggyőződését ily irányban hagyta megjegecedni az a rendszer, mely 38 év óta fennállott és amely meg sem kísérelte soha azt, hogy más értelmezés adassék az 1867. XII-ik törvény 11-ik szakaszának, mint az, amely az abszolutizmus korszakában a hadsereg nézve fennállott.

Az uralkodó jó hajlandósága és az a látható iparkodás, amelylyel a válság megoldásán eddig fáradozott, midőn gondosan feljegyezte sajátkezűleg még a kihallgatottak nyilatkozatait is, mind e jóindulat kárba vész és megtörik egy egész életen át zavartalanul vallott axiomaszerű igazságnak hitt meggyőződés merevségén, amely meggyőződést gondosan ápolták a legmagasabb katonai rangok viselői, mert az ő számuknak 90 százaléka osztrák, kik magyarai egy szót sem tudnak; pedig ha az összes hadsereg magyar részének magyar lenne a nyelve, ez esetben a táborvezérkari tiszteknek feltétlenül kellene magyarul tudni és kellene hogy a törzstisztek is mind tudjanak magyarul.

De ha például megkövetelhetik Olaszországban azt, hogy minden törzstiszt két nyelvet tudjon, pedig erre csak műveltségi szempontból és nem a törvényszerű dualizmus s a jogosult nemzeti követelések szempontjából van szükség, ép úgy megkövetelhetnék a magyar és osztrák hadseregben azt, hogy a törzstisztek és a táborvezérkari tisztek tudják a monarchia két államának nyelvét, amely két államnak hadseregét hivatva vannak vezetni.

Ha ez kötelezővé tétetnék a hadseregben, azonnal megszűnnék minden akadékoskodásnak lehető-

Tavaszi czipő különlegességek érkeztek

NICHELSTÄDTER UTÓDA Handel Lipót

Piacz-utca 40.

első debreczeni czipő raktárába

Ries czukrázda mellett.

sége s a hadsereg nemzeti hadsereggé alakulva át, minden rázkódás nélkül kapná meg ujonczait, ágyúit és mindazt, amire szüksége van, — mert ekkor nálunk is úgy mint más államoknál, a nemzet dédelgetett kedvenczvé válnék a magyar hadsereg.

De egy másik nehézség is gördült a magyar követelések utjába: az uralkodót mélyen aggasztja az, hogy mit mondanak az osztrákok? Az uralkodó nemcsak magyar király, hanem osztrák császár is s a jelen nehézségek nagyon is alkalmasak arra, hogy meggyőzzenek mindenkit, hogy mily káros, ha vannak ügyek, melyek a mi ügyeink s mégis az osztrákoknak is van hozzászólása; és hogy mennyire helyes a függetlenségi párt álláspontja, mely oly sok alapot igyekszik teremteni, amely ezt teljesen kizárná.

Az osztrákok ellentállnak minden engedménynek; másrészt pedig követelik a hadsereg külön választását, ha gazdaságilag külön válnunk. Vajjon mi lehet az értelme ennek a felfogásnak? Más nem lehet, mint az, hogy ez esetben a magyar fizesse ki saját hadseregének nemcsak kvótaszerű, hanem egész költségét.

E téren könnyű lenne a meg egyezés köztünk és köztük, mert ha önálló vámterületünk és magyar hadseregünk lenne, eszünk ágába sem jutna kvótáról beszélni. Visel-

nők szívesen és teljes mérvben költségeit annak, ami a miénk; sőt nem is engednék, hogy Ausztria hozzájáruljon a magyar hadsereg eltartásához, mint ahogy nem engedték, hogy az udvartartás költségeihez kvótaszerűleg járuljon. A hadsereg fővezére pedig a király lévén, aki egy személyben fővezére az osztrák hadseregnek is, a hadsereg hadi ereje egységes maradna az uralkodó kezében s az ő intencióit az egységes vezérlet, vezénylet és a belső szervezés jogának gyakorlatával érvényesíthetné.

Ép ilyen könnyen megoldható lenne a gazdasági kérdés egy kis jóakarattal mind a két részről. Első sorban mint örült gondolatot el kellett távolítani a felizgatott agyakból azt a felfogást, mintha valaki vámháborút akarna kezdeni Ausztriával, vagy pedig az indulatos dacztól vezéreltetve itt is, ott is, kellő előkészítés nélküli szakadásra gondolna.

Ausztriában hallatszanak illetéktelen helyekről ilyen hangok, amelyek azonban nem veszik tekintetbe, hogy Ausztria behozatala a mi piacunkra évi 840 millió korona értéket képvisel, melynek fele munkabér és ipari haszon; úgy, hogy e bevitel elzárása, (tekintve azt, hogy más piacza az osztrák iparnak nincs és nem is lehetne egyhamar) annyit tenne, mint az osztrák ipar tönkretétele és a munkások százazrei kereseté-

nek hirtelen elvágása, aminek okvetlenül társadalmi forradalom lenne a következése Ausztriában.

A lehangosabban beszélő osztrákok is — kik lepedőket seprűnyelekre akasztva, adják az ijesztő kísérletet mi köztünk, — meg fogják gondolni, hogy mit cselekesznek, ha látnák, hogy nem tréfálunk többé és ők is belenyugodnának abba, hogy jobb lesz békés uton jóakarattal szerződni oly feltétel alatt, hogy csakis egynehány iparcikk (mely legkönnyebben termelhető nálunk) védessék meg Ausztriával szemben védvámokkal, a többire nézve pedig tovább is vámmentesség legyen, úgy, mint most van, cserében azért, hogy a mi főbb nyersterményeink vámmentesen jussanak be Ausztriába.

E megoldással szemben, mely tulajdonképen a hosszabb időt igénylő békés lebonyolítás eszköze lenne, felmerül a legnagyobb kedvezményeket illető nemzetközi vám-szerződések klauzulája, melyre nézve elmulasztották megtenni a kellő rezervátát Németországgal szemben az esetre, ha az 1899 i. évi XXX. évi magyar törvény szerint, 1907-ben (vagy mint egyedül lenne helyes 1910-ban) az önálló vámterület tényleges állapotára térne át Magyarország.

Azonban a többi állam feltétel nélkül belátná, hogy az uralkodó azonossága speciális helyzetet teremt a két állam közt, oly speciá-

Levél.

Írta: **Somió Margit.**

Kedves barátom! Nem akartam tegnap vitakozni magával — fáradt voltam s így könnyen legyőzhetett volna. Most azonban hallgassa meg az én szerény véleményemet a tegnapi vita tárgyáról: a nőről.

Nem volt még költő, ki ne énekelte volna meg az örök szépséget benne; író, ki ne benne lelne volna legérdekesebb tárgyat s férfi se igen volt még, ki ne foglalkozott volna a rejtélyességével.

Nos, erről az örök szépről, a mindig érdekesről s az oly nagyon rejtélyes valakiről — a nőről — magának nagyon téves értesülései lehetnek, hogy oly végtelen kicsinyléssel beszél róla. Nem kérem kölcsön a költő lantját, nem az író tollát, még a férfi kutató gondolatait sem, hanem olyanok igyekszem magának a nőt megmutatni, amilyennek én tudom s hiszem.

A nő háromszorosan összetett egység: leány, asszony és anya.

Mint leány, talán a legkevesebb. Lény, lelke, tudása kezdetleges és sok ember előtt nincs bősége. Pedig, ha foglalkoznánk vele, ki tudja nem találnánk-e benne sok olyat, ami még a csudálatunkat is kimerítené. Lénye fiatal, egyszerű — virágbimbó.

Lelke tapasztalatlan és épen ez az, ami becsassé teszi. Az életbölcesség, a melyre a tapasztalatok árán jutunk, magától érthető dolog, ám a legtöbb lány életbölcseletét a sejtés adja meg. Benne az ösztönnek jut nagy szerep.

A leány tudományos ismereteit leicsinylik, pedig ez is becsülésre méltó dolog. Ha a férfi tanul, csak a tudománynak él-

A leány, ha ugyanazt tanulja, amit a férfi, a tudása mellett még házias is.

Szinte látom a gunyos mosolyát. Nem hiszi, amit mondtam. Pedig igaz. Banne van ez az egyéniségben s ez az egyéniség a legkomolyabb elfoglaltság mellett is eltűnik. Törekvése becsülésre méltó. Igenis! Hiába rázza a fejét s mondja, hogy maradjon meg a háztartás mellett. Jaj, kedves barátom, az idő haladásával szemben annyira erősek lettek a lányok, hogy a sok ember által nagyitón át nézett háztartás a legtöbbször csak annyi, mint az erőművészek a vasrud felemelése. A néző bámulja a nagy erőt, mely ily nehéz munkához szükséges, a művész pedig játszva emeli fel. Ne féltsék a művelt lányokra bizni a háztartást! Sokkal inkább meg tud az ilyen lány felelni ennek a kötelezettségének is, mint az az egyszerű teremtes, aki egyebet alid tud, mint redgeltől-estig a port törölni, kilincset fényesíteni.

Azt hiszem mai napság többet követelnek a nőtől a portörlnőnél és főzőkanálnál. Kell, hogy értsen ezekhez is — de máshoz is. A multkor valahol ilyen megjegyzést hallottam: „Nem szeretem a tudós, tanult lányokat. Az ilyenek sohasem becsülik férjüket. Természetesen ezt egy férfi mondta, mert leány nem gondolkozik így. Leány, aki maga is tapasztalta, mennyi fáradság, szorgalom és munka során jut az ember a tudáshoz — megbecsüli azt, aki tud. Persze, a férfiak megszokták, hogy a nő fölött állónak tartásuk magukat s most nem tetszik nekik, hogy a tudásban megközelíti az, akit ők a gyöngébbnek hittek...”

Pedig, ha az urak tudnák, hogy egy ilyen „tudós” leány milyen szép idealizmussal gondol arra az időre, amikor majd meghajlik egy férfi előtt, akit szeret!

Az asszony már sokkal több a leánynál. A virágbimbó kinyílik, szépségét, illatát már nem fedi burok. Az asszony élettere sokkal tágabb a leánynál; utja, amelyen halad, szélesebb. Mikor a leányból asszony lesz, más színben mutatkozik előtte az élet.

Az asszony hivatása nemes és szép — boldogít egy embert. S ehhez nagyon sok kell. Mit gondol, barátom, mi egy igazi asszony? A hűség, az odaadás és a párját mindenben segíteni igyekvő szeretet. Tudom, ha együtt volnánk azt felelné erre: „Ez szép, — de milyen ritka az ilyen asszony!” Megint nincs igaza. A nagy többség ilyen, csak hogy nem tud róluik ebben a szerepkörben a nagy világ. Elég nekik, ha egy tudja ezt. — Van azért olyan asszony is, akiben nincs meg az az egyszerű három tulajdonság. Ezekről aztán tudnak annyit, hogy tán a negyedrésze sem igaz. És mert ezekről tudnak i-t-ott valamit, róla állapítják meg az általános szabályt! De kérdezze meg önmagát igazságos dolga egyenéhányról következtetni mindenkire?

Az anya!... Most már sajnálom, hogy előbb visszautasítottam a költő lantját, az író tollát. Nagyon gyöngye vagyok ahhoz, hogy a nőt, mint anyát leírjam. Szentség, amelyet meg nem szabad közelítenünk, imádjuk és tiszteljük mint megtestesülését annak, ami fenkölt, nemes és szép.

Nem írok többet. Bizonyos, hogy nem győztem meg érveléssel — sokal macosabb, sem hogy engedjen a maga meggyőződéséből. — Am meg lesz az elégtelen egyszer, mert egy — önszerint annyival csekélyebb valami lesz az, aki ezt a büszke fejet meghajolni készíti s akkor aztán — majd tapsolunk, s miénk lesz a győzelem!

lisat, hogy eddig nemcsak néhány kivételes cikkre nézve, de mindenre nézve egységes vámterület volt. Ami pedig Németországot illeti, melynek szerződése egy egész szerződés egyenlő szerződés egyik lánczát képezi, ez az okos és erős állam inkább rá állna (már csak a mi agg uralkodónk iránti figyelemből is) arra, hogy a klauzulát, mint helybenhagyási feltételt, az országgyűlés 1906 elején bele illessze a német szerződésbe, mintsem hogy a diadalmasan megalkotott lánczolat egyik szeme, minden igaz ok és érdek nélkül kitérőssék.

A német szerződést senki megátadni nem akarhatja, tekintve azt a gyűrűt, mely Magyarország körül képződött; de e szerződés azonos szöveggel külön-külön Magyarország és Ausztria által lenne megkötendő, illetve ratifikálandó.

Elég nehézségeink vannak, ne fessünk magunk számára ördögöket a falra, hanem összefogva vigyük előbbre szegény hazánk, édes hazánk ügyét!

Magyarország januárban.

Egy havi statisztika.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal legújabb füzeté az 1905. január hónapjára vonatkozó adatokat tartalmazza, a melyekből közöljük az alábbiakat:

Népesedés. Az 1905-ik év első hónapjában 65.910 gyermek született élve a magyar birodalomban, az elhaltak száma pedig 58.508-ra rugott, úgy, hogy a természetes szaporodás csak 7.407 volt. A közötti számokból a társországokra esett 8959 élveszületés, 8285 halálozás és 724 főnyi szaporodás. Az előző évek január hónapjában az eredményeivel szemben az idei január megismertető kedvezőtlen eredménnyel zárult. A születések száma ugyanis 4200-zal több volt, mint tavaly januárban, a halálozás ellenben 13.700-zal multa felül a tavalyi január halálozását, úgy, hogy a szaporodás 9500-zal maradt alatta a tavalyi eredménynek. Legtöbb születés történt aránlag a Tisza balpartján (ezerre 375), legkevesebb a Duna jobbpartján (296). A halálozás aránya, a társországoktól eltekintve (325), szintén a Tisza balpartján volt a legmagasabb (312), míg a legkevesebb arányszámot tekintetben a Királyhágóntul tünteti föl (286).

Házasság. Az idén januárban 19.159 pár kötött házasságot a magyar birodalomban, még pedig 16.481 a szorosabb értelemben vett Magyarországon és 2675 Horvát-Szlavonországokban. — A múlt év január hó nagyjával összehasonlítva, az idén Magyarországon 200-nál kedvezőtlenebb. A kötött házasság közül 1549, vagyis 81 százalék volt vegyes, ezek közül azonban Horvát-Szlavonországokra csak 43 esett, az ott kötött házasságoknak 16 százaléka. Keresztény-zsidó házasság 38 volt a hónapban s ezek közül 24-ben a menyasszony, 14-ben pedig a vőlegény tartozott a zsidó felekezethez.

Kivándorlás 1905. január hónapban a szorosán vett Magyarországon 24.886 utlevelet váltottak, 21.343-at kivándorlás, és 3038-at egyéb célból. Ez utlevelekkel kivándorlásra jogosult 23.596 egyén, egyéb célból külföldre való utazásra pedig 4245 egyén, együttvéve 27.841 egyén és pedig 21.961 férfi és 5880 nő. (Az előző év decemberében 24.801 utlevelet, januárjában ellenben még csak 7208 utlevelet váltottak.)

A kivándorlásra jogosítottak túlnyomó részének (21.810 nek) utlevele Amerikába szolt, 1087 egyéné Romániába, 788-é Németországba és 416-é más országokba szolt. 1000-nél több utlevelet váltottak Szeben (1095) és Torontál (1092) vármegyékben, 9000 és 1000 között van a kiadott utlevelek száma Fogaras (979), Bács-Bodrog (937) és Bereg (918) vármegyékben s 900 és 900 között Nagy-Küküllő (811) vármegyében. Legkevesebb volt a kiadott utlevelek száma Esztergom vármegyében (8). A törvényhatósági jogú városokban általában kevés utlevelet váltottak, csupán Budapest szerepel tekintélyes számmal, 490 utlevéllel. Erdemes még megemlíteni, hogy a tengerentúli kivándorlás céljából kiadott utlevelek közül 12.959 Fiuméra és 6618 más kikötőkre szolt.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedden „A két pisztoly“, népszinmű („C“ bérlet)
Szerdán „Aranylakodalom“, látványos színmű. („A“ bérlet)
Csütörtökön „János vitéz“, daltjáték. („B“ bérlet)
Pénteken Nagy Terus vendégfellepté (vel „Heidelbergi diákélet“, színmű. („C“ bérlet.)
Szombaton „A boszorkány“, dráma. („A“ bérlet.)
Vasárnap d. u. „Szókimondó asszony-ság“, színmű, este „János vitéz“, daltjáték. (bérletszűnetben.)

A boszorkány.

Dráma 5 felvonásban, írta Sardou Viktor, bemutatója a debreczeni színházban 1905. márczius 13-án.

A francia drámairodalom nagy mesterének, Sardou Viktornak legújabb alkotását „A boszorkány“-t a debreczeni közönség is megismerhette.

Erdemül rójuk fel Makónak, hogy ezt a Párisban oly szenzációs sikert aratott drámát, melyet Budapesten is csak a múlt hó vége felé mutatott be a Nemzeti színház, oly gyorsan megszerezte és elő is adatta.

Sardounak tegnap bemutatott legújabb műve történeti háttérű alkotás, mely megrendíti azok lelkét, kik azt végig nézik.

Igaz ugyan és talán sokat is mondunk, mikor azt állítjuk, hogy a történetnek ehez a drámához sok köze van.

Nincs talán semmi sem, mert ha figyelmesen szemléljük és gondolkodóba esünk rájövünk, hogy a történet ehez a drámához csak a keretet, a légkört szolgáltatja, melyben kizárólag költött, a szerző fantáziája által elképzelt és megrajzolt alakok mozognak.

A történet annyiban játszik közre, hogy a történelem bizonyos ismert szakában a spanyol inkvizíció korában történik a szerző által megalkotott dráma. A vallási vakbuzgóság, féktelen rajongás kora áll előttünk.

Meg ismerjük, hogyan üldözték a keresztények a Spanyolországban megmaradt mórokat, mikép kizárták, hogy ezáltal kényszerítsék őket őseik hitének elhagyására és a keresztény vallás felvételére.

De így szárazon érdektelen lenne, nagyszerű szerelmi drámát is gondol ki a szerző és így, az ő utólráhatlan, genialis feldolgozásában érdekessé, szinte izgatóvá teszi a darabot.

Epen ezokból a történeti igazságot nem is kereshetjük Sardou darabjában.

Sardou alkotni akart, a történelemre gondolt és felelevenedni lelkében a mórok üldözésének sorsa, ezt akarja feldolgozni, meg is cselekszi, hozzáfogva belésszöve egy érdekes szerelmi történetet, melynek hősei

Don Enrique a spanyol hidalgó és Zoraya a mór leány.

Már maga a darab meséje is érdekes és izgató. Ime:

A spanyolok üldözik a már teljesen legyőzött mórokat. Törvényt hoztak, mely szerint halálbüntetés ér minden spanyolt, a ki valamely mórral kezd viszonyt. A spanyolok felakasztottak egy mór fegyverkovácsot, a ki most ott függ az utazóli bitófán. Senki sem meri eltüntetni. Ekkor megesik rajta egy mór lány szíve, a ki nem enged, hogy a holttest eltűnésével Zorayát gyanúsítsák, egy mór orvos leányát, a ki jötevője a környék lakosságának és ingyen gyógyítja a betegeket. Don Enrique di Palacios megérkezik, hogy megtudja, ki temette el a holttestet. Meglátja Zorayát és szíve szerelmre gyul a mór lány iránt. Elfogja, de megígéri neki, hogy meg fogja menteni a halálbüntetéstől.

Palacios kapitány és Zoraya szenvedélyesen szeretik egymást. A kapitány csakugyan megmenti a mór leányt a haláltól, a ki a kormányzó leányát hipnózis útján gyógyítja az álomkóráságból.

Don Lopez di Padilla leányát készül elvenni Palacios kapitány, bár egyikük sem szereti a másikat. Zoraya megtudja ezt és a palotába oson, a hol a kormányzó leányát, Juanat, hypnotikus álomba ringatja. A mikor megint ki akar szökni, eléje kerül a hűtlen Palacios. A szerelmes mór lány szemrehányásokat tesz neki. Egyszerre meglepi a szerelmeseket és Zorayát elfogják.

Ezután következik az érdekes dráma legszebb, legrémesebb része.

A szent törvényszék éjnek idején azonban összeül ítélkezni.

Halálos ítéletet tartanak Zoraya felett, aki, hogy megmentse a halálbüntetéstől Palaciosot, skit még mindig szeret, az valija bírái előtt, hogy boszorkány s hogy bűbájjal hódította meg a kapitányt szívet.

A sz rencsétlen mór leányt máglyára akarják hurcolni, amikor kislü, hogy Juana hypnotikus álomba merült, hogy csak ő mentheti meg. Hogy ezt megtegye, megígérték neki a halálbüntetés elengedését. Zoraya csakugyan felébreszti vetélytársnőjét, de azért mégis meg akarják ölni a mágián. Ekkor egy darab mérget vesz a szájába és azt mondja a kétségbeesett Palaciosnak, hogy ha szereti és együtt akar vele halni, csókolja meg. A kapitány megcsókolja a lányt, a mérge gyorsan hat és a két szerelmes holtan rogy össze.

Hogyan vallatnak rá Zorayára egy eszelős bolond vén asszonnyal, kinek az a rögeszméje, hogy ő boszorkány, hogyan veszik ki ez asszonyból és egy másik tanuul odaállított ártatlan leányból a terheid vallomást, azt leírni nem lehet. A dráma szerkesztés a felülmulhatlan remekével meg kell ismerkedni a színpadon.

A vallási őrdöngés, vakbuzgóság és az az óhaj, hogy a nép tudatlanságban, butaságban maradjon és hogy, az ami ma mély-séges és megdönthetetlen tudományosságon alapszik, hogy mindez nem más, mint boszorkányság és az, aki a tudomány lépcsőin előhalad és nem marad a sötétségben, az boszorkány, az ördögökkel czimborál: ez volt az akkori uralkodó szellem és osztály, a katolikus papság egyedüli célja, törekvése, mindezt, akik nem ismerték, vagy nem hallottak róla, megláthatják a Sardou drámájában.

Abban a korban a természetnek, a tudományosságnak a megvetése — és mindaz, ami nem a papi uralomtól indult ki — és amit a papság az egyház érdekében, — nehogy hatalmán csorba essék, nehogy a nép rájöjjön a hit örve alatt terjesztett ámitásukra, — annyira ment, hogy még a házasságot is szükséges rossznak, megvetni való, állatiasan, aias ösztönök alapjából sarjadt intézménynek tüntették fel nemcsak a kolostorokban nevelkedett előkelőbb leányok előtt, de még a nép közé is elhintették ezeket a hamis tanokat.

Az egyház hatalmasai évszázadokon át a tudás és megismerés szomjúság minden legkisebb nyilvánulását lelketlen műveltségként. Aki mégis merészkedett, azt bosszorkánysággal vádolták, vagy azzal, hogy az ördöggel cimborál és ha nem vallott, kínzó eszközökkel a legártatlanabbak is vallottak, vagy ha még akkor sem, eszelős, vagy a kinpad turturáit átszenvedett gyenge megfélemlítéssel nőket újlag a kinpaddal fenyegetve rávették, hogy az ártatlanra rávaljon és az így módon létrejött vallomás elegendő volt, hogy a szent törvényszék máglya halálra ítélje az ártatlan vádlottat, mint azt Sardou dramájában látjuk.

Ezenyiben van talán némi köze a történelemnek Sardou dramájához. Annak a sötét kornak a mélyébe viszi a nézőt.

Akik a romantikát keresik Sardou dr. májában, azok tévednek. Nyoma sincs a romantikának ebben a darabban. A féktelen szenvedély, az önző, kiolthatatlan mély szerelem, mely ha kell, gyűlöletre, bosszúra, de az utolsó pillanatban a bosszúnatra is kész, ezt feltaláljuk.

A dráma 4 ik felvonásában, mely a fentebb vázolt sötét kert mutatja be, rejlik tulajdonképpen a darab óriási és ellenállhatatlan hatása.

Az izgalomtól remegve, az emberek hülyeségén, ostobaságán, a papi uralom gaszágain felháborodva, hagyjuk el a színházat. Az teszi azt, hogy a darab tökéletes, remek.

Az előadás méltó volt a darabhoz.

A czimszerepet hivatottabb, művészi kezekre Jeszenszkyknél nem bízhattuk volna.

Igazi diadal estéje volt, amilyenben nem minden színésznőnek lehet része. Felségesen játszott, méltón a szerző remekéhez. A hatás nagy volt. A nehéz, fárasztó, az idegellő szerep legapróbb részleteinek művészi kidolgozása, megjátszása frenetikus tapsra ragadta a telt ház közönségét úgy nyílt színen, mint felvonás végeken és ami mostanában szokatlan és kiváló kitüntetés, még a vasfüggöny ajtaját is megnyitotta Jeszenszkykné művésze előtt.

Palágyi Don Eurique szerepében a magasabb művészi igényeknek teljesen megfelelt, csak a szenvedélyesebb jelenetekben volt gyöngébb a kelletténél, de az fizikumában rejlik.

A kisebb szerepek személyesítői közül kettő ragadta meg a közönség figyelmét. Ebergényiné a vén, eszelős tanu szerepét tanulmányra valló művészettel játszotta meg, Hahnel Anka pedig a másik tanu személyesítője igaz művészettel, drámai erővel játszotta, nehéz szerepét.

Méltán rászolgáltak mindketten a nyílt színen kapott tapsra.

A rendezés gondos és kifogástalan volt.

Loránt József.

Színházi hírek. Ma, kedden lesz a Színgiget Ede 3 szakaszos népszínművének, melynek a címe: „Két pisztoly” (Sobri lakodalma). A népszínmű főbb szerepeit P. Menszáros Margit, Krémerné, Jeszenszkykné, Ebergényiné, Havasy, Mezey, Krémer, Faragó, Csiky, Sebestyén, Iványi és Szilágyi játsszák.

Szerdán, március 15-én Rákosi Viktor és Beóthy László hazafias színműve, az „Aranylakodalom” kerül színi. Az estén Kiss Béla zenekara fog játszani a színházban.

Pénteken a „Heidelbergi diákélet” cz. színmű kerül színi Nagy Terus vendégfelleptével.

NAPI HIREK.

Március 15.

Ország-szerte s Debreczenben is nagy lelkesedéssel ünneplik meg az idei szabadság hajnalhasadásának évfordulóját, hogy ezzel is kifejezést adhasson a nemzet a 48 as nagy idők iránti törhetetlen ragaszkodásának s ama új fordulat fölötti örömeinek, amely oly közel hozta a függetlenségi eszme megvalósulását és teljes diadalát.

Március 15 ének megünnepléséről újabb a következő értesítéseket kaptuk:

A debreczeni állami főreáliskolának ifjusági Petőfi önképző-köre az 1948 évi március 15 ének évfordulója alkalmából emlékünnepet tart folyó évi március 15 én déle. 10 órakor az intézet tornatermében. Ünnepi sorrend: 1. Magyar nyitány. Előadja az ifjusági zenekar. 2. Megnyitó beszéd. Mondja Kardos Albert, az önképző kör vezető-tanára. 3. Nemzeti dal. Irta: Petőfi. Szavalja: Hegedüs Imre VI. o. t. 4. Márc. 15-ének emlékezete. Ünnepi beszéd. Mondja Spitzer Sándor VIII. o. t. 5. Ünnepi költemény. Irta: Frank Ernő VII. o. t. Szavalja: Debreczeni Sándor VII. o. t. 6. Magyar népdalok. Előadja az ifjusági zenekar. 7. Egy gondolat bánt engemet... Irta: Petőfi. Szavalja: Papp József VII. o. t. 8. A márciusi ifjuság 12 pontja. Érkekezés. Irta: felolvassa: Kemény Ferenc VIII. o. t. 9. A mariseli cigányok. Irta: Bartók Lajos. A zenekar kíséretével szavalja: Berger Béla VI. o. t. 10. Himnus. Előadja: az ifjusági énekkar. 11. Rákóczi-induló. Előadja: az ifjusági zenekar.

A debreczeni polgári fiúiskola a folyó 1905. évi március hó 15 én, d. e. 11 órakor az intézeti díszteremben hazafias ünnepséget tart, melyen a szülők s az érdeklődők zivenesen láttatnak. Műsor: 1. Erkel: „Himnusz”, éneklé az iskolai énekkar. 2. Ünnepi beszéd, tartja Gál József, tanár. 3. „Talpra magyar!” előadja az iskolai énekkar. 4. „Emlékezés 1848 ra”, írta Lampérth Géza; szavalja: Link Gyula IV. o. növ. 5. „A hazaszeretetről”, írta: Szabolcska Mihály; szavalja: Kiss Imre II. o. növ. 6. Szögedi El.: „Tavaszi”, előadja az iskolai énekkar. 7. „Az utolsó honvéd”, írta: Fejes István; szavalja: Vörös László III. oszt. növ. 8. Egressy: „Szózat”, előadja az iskolai énekkar.

A debreczeni kereskedő ifjak társulata 1905. évi március hó 15-én, szerdán este 9 órakor a debreczeni kereskedő társulat dísztermében március 15 iki ünnepélyt rendez. Műsor: 1. Nyitány. Magyar testvérek zenekara által. 2. Szózat. Előadja: a dalkör. 3. Ünnepi beszéd. Tartja: Sinka Sándor főgymnasiumi igazgató. 4. Alkalmi óda. Vályi Gusztávtól. Szavalja: Szilágyi Dezső II. éves joghallgató. 5. Talpra magyar. Előadja: a dalkör. 6. Hazafias dalok. Előadja: Hajnal József a dalkör tagja. — 7. Szabadság. Petőfítől. Szavalja: Vargha Antal I. éves hittanhallgató. 8. Himnus. Előadja: a dalkör. Kezdeté este 9 órakor. Az ünnepély után társas összejövetel az „Angol királynő” fehértermében. Vacsora étlap szerint.

A M. Á. V. altisztikör 1905. március hó 15 én este 8 órakor hazafias estélyt rendez az alábbi műsorról: 1. Elnöki megnyitó. Szücs Istvántól. 2. Himnus: éneklé a dalkör. 3. Felolvasás: tartja dr. Körössi Kálmán. 4. „Márczius 15.” írta Farkas Sándor, szavalja ifju Kertész Kálmán. Kossuth nóta: éneklé a dalkör. — Műsor után táncz.

Az Egyetértés dal- és zenegyűjtés saját kezében szintén hazafias ünnepélyt rendez az állomás éttermeiben az alábbi műsorról: 1. Rákóczi nyitány, Kéler Bélától. Előadja az egyleti zenekar. 2. Megnyitó beszéd, tartja Pogány Armin egyleti I. alelnök. 3. A székelyek, Petőfítől. Főfika Veress Gábertől. Éneklé az egyleti dalkar. 4. Talpra magyar! Petőfítől. Szavalja Cso-

mor Gyula egyleti tag. 5. Márczius 15-én, melodráma. Irta s előadja Podolszky Margit k. a. az egyleti tagok műkedvelő zenekarának kíséretével. 6. Talpra magyar! Sz. Nagy Károlytól. Éneklé az egyleti dalkar. 7. Bánk bán, opera egyveleg Erkel Ferenczétől. Előadja az egyleti zenekar. 8. Szózat. Éneklé az egyleti dalkar.

A debreczeni felső kereskedelmi iskola ifjusága március hó 15 én déle. 9 órakor az iskola dísztermében Ünnepelet rendez a márciusi nagy napok emlékeztérére. Tárgy-csoport: 1. Himnus, Erkelétől. Éneklé az énekkar. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Révész Aladár f. o. t. 3. Talpra magyar! Egressy-Szerdahelyitől. Éneklé az énekkar. 4. 1848. március 15. Irta és felolvassa Fried Aladár f. o. t. 5. Az eszetek álma virrasztom. Szász K. tól. Szavalja Karacs Ilona, a női tanf. növ. 6. A vén cigány, Farkas Imrétől. Zenéjét szerezte Farkas Lajos. Szavalja: Ezry Miklós f. o. t.; zongorán kíséri Halmágyi László f. o. t. 7. Részlet az „Apostol”-ból, Petőfi Sándortól. Szavalja Révész Aladár f. o. t. 8. Népdalok. Éneklé az énekkar. 9. 1848. március 15 után. Irta Kallós Lajos f. o. t. Felolvassa Czirják István f. o. t. 10. Nemzeti dal, Petőfi Sándortól. Szavalja Frankl József a. o. t. 11. Záró beszéd. — Tartja Fux Antal tanár. 12. Szózat. Egressytől. Éneklé az énekkar.

— **Az 1905. évi költségvetés és a miniszter.** Az 1905. évi költségvetésre vonatkozólag, amely szerint a kiadások 2 millió 85,177 korona 07 fillér, a bevétel 2 millió 526,634 korona 20 fillér, — tegnap érkezett le a miniszter leirata. A miniszter a költségvetést jóváhagyta és megegyedte, hogy a hiány fedezésére 33 fillérnyi pótdadó szedessék. A pótdadó ez évben 41 és fél százalék lesz, amennyiben a 33 százalékhoz hozzájárul 1 százalék járdaadó, alamizsna váltság 3 és fél százalék; tűzváltság 2 százalék; ipariskolai adó 2 százalék. — A miniszter a leiratban a költségvetés alaki tekintetében az egyes tételekre és a realitása tekintetében tesz észrevételeket és ezekre vonatkozólag felvilágosításokat kér. A miniszter ugyancsak ezen leiratában **sürgeti a Hortobágy rendezését és a piaczi helypénzszedés behozatalát.**

— **A katonai pótaktár építése.** A közgyűlés a Pavillon-laktanyában egy pótaktár építését rendelte el. A beérkezett ajánlatokat ma d. e. 11 órakor bontották fel. A felbontásnál jelen voltak: Vecsey Imre elnöklésével Aczél Géza főmérnök, dr. Magoss György főügyész, Roncsik Lajos főszámvevő, Szabó Kálmán tanácsnok, Madarász Imre számvevő, Horváth István biz. tag. Ajánlatokat adtak be: Biczó Gyula az összes munkát 11 százalék, a kőműves munkát 4 százalék engedménnyel; Lukács Vilmos facement tetőzetre négy-szögméterenként 2 kor. 50 fillér; Pethő György az ácsmunkát 126 százalék engedménnyel, Tóth Lajos építész az összes munkát 1 százalék engedménnyel; Széll Géza az ácsmunkát 105 százalék engedménnyel, Ungár Mór az összes munkát 8 százalék engedménnyel, Tóth István és Horváth József az összes munkát 14 százalék, — a föld, kőműves és elhelyező munkát 16 százalék engedménnyel; Kerékgyártó Sándor a bádigos munkát 62% engedménnyel; Erdődy Lajos a föld, kőműves és elhelyező munkát 64 százalék, — az összes munkát 83% engedménnyel; Blaskovics Mihály az asztalos, lakatos, mázó, üveges munkát 11 százalék engedménnyel; Juhász István asztalos, lakatos, mázó munkát 19 százalék engedménnyel; Keresztury és Nagy a bádigos munkát 7 százalék engedménnyel vállalják.

Az ajánlatok felett a tanács legközelebb dönt.

— **A jövő évi költségvetés tárgyalása.** A jog- és pénzügyi bizottság szomban d. u. 4 órakor Vecsey Imre elnöklésével ülést tart, melyen az 1905. évi költségvetésre vonatkozó miniszteri leiratban tett kifogásokat tárgyalják.

— **A özéduhááz építése.** A barom vásártéren építendő, illetőleg át-lakítandó özéduhááz munkálataira beérkezett ajánlatokat ma d. e. bontották fel. Ajánlatokat adtak be: Kalászi Kálmán az asztalos, a katos, üveges és mázóló munkákat 15% engedménnyel; Harsányi István az asztalos, lakatos, üveges és mázóló munkákat 12% engedménnyel; Fuchs János asztalos, lakatos üveges és mázóló munkát 9%, az összes munkát 8% engedménnyel vállalta.

— **Az ifjuság zászlója.** Az ifjusági zászló május 7-én leendő felavatására nagyban készül a főiskolai ifjuság. A tanári kar beleegyezését, erkölcsi támogatását a nemes ügyhöz megnyerték s így most már kettős buzgalommal dolgoznak az ünnepély minél impozánsabbá tételén. Ma délután a központi és 20-as bizottságok tartottak ülést, amelyen a különböző albizottságokat alakították meg, amelyek azután mindennap ülésezni fognak.

— **Márkus Lili hangversenye.** Néhány nap választ el Márkus Lili folyó hó 19-én vasárnap este 8 órakor tartandó fényes hangversenyétől, mely iránt városunk zenekedvelő közönsége körében nagy érdeklődés mutatkozik. A fiatal művésznő, mint Sauernek, a világhírű zongoraművészeknek egyik kiváló tanítványa, eddigi hangversenyein a legnagyobb sikert aratta, a hangverseny fényes műsora méltán megérdemli városunk zenekedvelő közönségének élénk érdeklődését, a zenede színterme az eddigi érdeklődést tekintve, ezuttal kicsiny leendő közönség befogadására. Jegyek kaphatók Csáthy Ferencz könyvkereskedésében. — Ajánljuk ezen ritka kiváló hangversenyt a n. é. közönség szíves figyelmébe.

— **Bőjti istentisztelet.** Az ágost. evang. templomban szerdán d. u. 3 órakor bőjti istentisztelet lesz.

— **A zenedel vegyeskar tagjait értesítjük,** hogy f. hó 15-én, szerdán a nemzeti ünnep tekintetéből a szokásos gyakorló óra elmarad, ellenben a rákövetkező szerdai óra f. hó 22-én már megtartatik s arra pontos és teljes számban való megjelenést kérünk. Az igazgatóság.

— **A jog- és pénzügyi bizottság ülése.** Debreczen jog- és pénzügyi bizottsága tegnap d. u. ülést tartott. Jelen voltak: Vecsey Imre, Márton Imre, dr. Magoss György, dr. Fejér Ferenc, dr. Dóczy Emil és Varga Károly tb. tanácsos, mint jegyző. Legelőször tárgyalták, hogy Sopron vármegye felirt a miniszterhez, hogy az automobil forgalom korlátozása végett készítsen szabályrendeletet. Erre vonatkozó átiratát megküldte Debreczennek is. Nekünk sincs szabályrendeletünk arról, hogy miképen közlekedhetnek az automobilon s hogy lehet azok menetsebességét megállapítani. A jog- és pénzügyi bizottság javasolja is, hogy Debreczen is kérjen szabályrendeletet ez ügyben a minisztertől. Azután a hatósági bizonyítványok díjazására vonatkozó tanácsai javaslatot tárgyalták. — Előzőtt ugyanis Debreczen város hatósági a város lakosainak a szükséges hatósági bizonyítványok kiállításáért nem számítottak semmit, csupán a bélyegét fizették meg velük. Most a tanács azt javasolja, hogy ezután a kiállításért is fizessenek az ügyfelek munkadíjat. A jog- és pénzügyi bizottság nem akart ez ügyben határozni s előbb azt óhajtja megtudni, vajjon más városokban mi van szokásban. Ezt az ügyet csak majd azután tárgyalják, — ha a vidéki városok erre vonatkozó jelentései beérkeznek. — Ezek után más ügyeket tárgyaltak. — A mérnöki hivatal javasolja, hogy a Hatvan-

utcai melletti és kertek alatt elvonuló árkokat védő korlátokkal lássák el. A bizottság közbeszerzési szempontokból az árkok beburkolását javasolja és ha ez a csatornázási költségvetés keretén nem volna kifizethető, városnak fedezetet kell rá keresni. A városi nyomda 1905. évi költségvetését 100 000 korona kiadással s ugyanannyi bevétellel jóváhagyták. A gazdasági bizottság javasolja, hogy a Hajdúvármegyei méhesz egyesületbe a város lépjen be. A bizottság 200 koronával javasolja, hogy a város az egyesület tagjává lépjen be. A debreczeni Urkocsisok együlete április havi díjra 2000 koronát kér díjakra a városától. A bizottság 500 koronát megszavaz, de ebből precedenst a következő versenyekre nem kíván alkotni. Most azért szavazza meg, miután ez az első verseny.

— **A helybeli kegyesrendi róm. kath. főgymnázium VIII. osztályu tanulói fizika tanáruk vezetése alatt, gyakorlati tanulmány céljából meglátogatták a helybeli piac-utcai telefon-központi és táviró állomást C atth Zsigmond hivatali főnök szívesen fogadta és kalauzolta az ifjakat, kiket Horváth Sándor főtiszt, — Szigetvári Béla és Vasárhelyi Béla osztályvezetők voltak szívesek a Hughes, — Morse telegráf és telefon osztályban szakszerű magyarázatokat ellátni. Mintegy két órai ottidőzés után hagyta el az ifjuság a tanulmány színhelyét, megköszönve a főnök és ismertető uraknak szíves vendégszeretét és buzgó fáradozását, s mivel elméleti ismereteiknek gyakorlataikkal való kiegészítését eszközölték.**

— **Czigány bál.** A debreczeni zenészek betegségélyző egylete saját pénztára javára 1905. évi márczius hó 23-án, csütörtökön a „Bika” szálló disztermében zártkörű táncvigalmat rendez. — Belépti díj 2 korona. Család-jegy 5 korona. Párhely-jegy (4 személyre érvényes) 6 korona. Kezdeté este 8 órakor. A jótékony-cél iránti tekintetből felülfizetések köszönettel fogadtnak.

TAVIRATOK.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Polónyi nyilatkozata.

Budapest, márczius 14. Azzal a híreszteléssel szemben, hogy **Wekerle** kabinetalakításra hajlandó volna, úgy, hogy a katonai kérdéseket kikapcsolná programjából, tehát az önálló magyar hadsereget és a magyar vezényszót földadná, **Polónyi** úgy nyilatkozott, hogy **ez a téves és koholt híresztelés csak a vezérőrbizottság egyetértésének megbontására irányul.** Ő fel van jogosítva annak a kijelentésére, hogy **Wekerlének** esze ágában sincs ilyenekkel foglalkozni. Épen ellenkezőleg áll a dolog, **t. i. a katonai kérdések megoldása nélkül a válságot Wekerle sem tartja megoldhatónak** és hogyha ez a kérdés a nemzetet megnyugtató módon nem rendeztetik, **Wekerle** semmiféle misztiót nem hajlandó vállalni.

Andrássy tanácskozása.

Budapest, márczius 14. **Andrássy** Gyula gróf ma délelőtt felkereste **Darányit** és **Bánffy**t, kikkel másfél óráig tanácskozott. **Bánffy** a társalgás folyamán kijelentette, hogy **ő nem áll el a Tiszakormány vád alá helyezésétől.**

Bánffy nyilatkozata.

Budapest, márcz. 14. A függetlenségi pártban nagy megütközést keltett **Bánffynak** tegnap a II. ker. polgárainak lakomáján tett nyilatkozata; melyet egyébként, mint a szövetség ellenzék szétugrasztására és a hatalom törekvése felé irányuló kijelentésnek kell venni. Legközelebb szavá teszik a vezérőrbizottságban.

Fenyő Sándor ügye.

Budapest, márczius 14. **Fenyő Sándor** bűnügyét, akit a tábla 6 havi börtönre ítelt, ma tárgyalta a kuria. A kuria a büntetést három havi fogházra leszállította, melyből egy hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vélt.

Szerelmi dráma.

Budapest, márcz. 14. Trencsénmegyei Ó-Beszterce községben szerelmi dráma történt. **Kern Béla** erdészgyakornok és **Buchbinder** főerdész leánya közös elhatározással strichinnel megmérgezték magukat és meghaltak.

Az oroszok veresége.

Budapest, márczius 14. Pétervárról jelentik, hogy az általános mozgósítás befejezett dolog. A csapatok szállítása már legközelebb megkezdődik és 4 hadtest már megkapta a mozgósításra vonatkozó parancsot is.

Az új orosz hadsereg főparancsnoka **Miklós nagyherceg** lesz.

Budapest, márczius 14. Pétervárról jelentik, hogy ma minisztertanács volt, amelyen a cári a Kuropatkin kedvezőtlen tudósítására hallatára annyira ingerült lett, hogy felpattant és kikelt, amiért a valódi helyzetet eddig eltitkolták előtte. A cári szavaira csak **Witte** mert válaszolni és megjegyezte, hogy a minisztereknek e tekintetben nehéz a helyzetük és jobb lenne, ha lemondásukat beadhatnák.

Erre a cári ingerülten csak ennyit válaszolt:

— **Őnök csak akkor nennek, ha lemondásukat elfogadom.**

Budapest, márcz. 14. Kuroki mukdeni táborából jelentik, hogy óráról-órára világosabban látják az oroszok nagy veszteséget. Eddig Mukden környékén 25000 halottat szedtek össze, úgy, hogy az összes halottak és sebesültek számát 100 000-re becsülik és a foglyok száma is meghaladja az 50000 embert.

Budapest, márczius 14. Londonból jelentik, hogy **Tienlingnél** a japánok egy orosz csapatot, mely a japán harcvonalat átkarta törni, megverték. Az oroszok vesztesége 4000 ember és 10 ágyú.

Tőzsde.

Budapest, márczius 14.

Buza	1905 áprilisra	1954
Buza	1905 októberre	1936
Rozs	1905 áprilisra	17-16
Rozs	1905 októberre	15-50
Tengeri	1905 májusra	15-32
Zab	1905 áprilisra	13-82

Készáru: 5-ig olesóbb.

TARKASAGOK.

Hasonlatok.

A szabadelvű párt olyan, mint a csak éjszakára kibérelt szoba: hálni jár a lélek beléje.

Tisza Pista olyan, mint a kézzel foggott hal: kisiklik.

A Corpus Juris olyan, mint a díszmagyar ruha: csak vasár- és ünnepnapon használják.

A bécsi Burg olyan, mint a hegy: vajdúk, hogy törpe kis egeret szülhessen.

Beck ur azt hiszi, hogy a magyar nemzet olyan, mint a zsebóra: becsap-hatják.

Japán olyan, mint az ökörszem: a nagy oroszbirodalom szárnyain emelkedik keleti világhatalommá.

Kuropatkin legkedvesebb nótája:

Vissza hazámba vert seregem,
Ez a japán klíma nem jó nekem.

Oroszország olyan, mint a legtöbb kigyó kihullott a mérgefoga.

— ély.

A háború

Az oroszok menekülése.

— március 14.

Az a győzelem, amelyet Ojama kivívott, tökéletesség dolgában semmi kívánni valót nem hagy. A mandzsuroszági orosz hadsereg, mint taktikai egység, megszűnt existálni. Akik a múlt hét közepe óta megverve, halálisan kifradva, félig agyonévezve, többnyire zászlóiktól, ágyúiktól és hadiszereiktől megfosztva, apróbb csapatokra szétverve, többnyire csak keskeny ösvényeken, földült mezőkön igyekeznek északi irányban Tieling felé, már nem tart-hatnak számot arra, hogy hadseregnek nevezzék őket. Kuropatkin maga Bilderling hadseregének egy részével újra ki tudott ugyan szabadulni Ojama félelmetes ölé-séből és mindez erejének megfeszítésével és a Kaulbars által vezényelt hadsereg föl-áldozásával utat tört magának Nopi veteránjai között s újra meghiusította a Szedánt, amelyet Ojama részére tervezett, de azért a japánok mégis a legnagyobb mértékben meg lehetnek elégedve a mukdeni esata eredményével.

Negyven százaléka azoknak a csapatoknak, amelyeket Kuropatkin egy esztendő óta Mukden körül összvont, harcoképtelenné lett, harmincezer orosz holttest borítja a harostér és háromszor annyian fekszenek sebikben. Egész dandárok megadták magukat, öt száz ágyú és megtelt hadipénztár esett a japánok kezébe és az oroszok ellen-álíása Mandzsuroszágban egyszer s mindenkorra meg van törve.

Ha a szombat reggelig terjedő hivatalos jelentéseket meg akarjuk érteni, úgy magunk elé kell képzelni azokat a hadállásokat, amelyekben a japán hivatalos jelentések szerint Kaulbars, Bilderling és Linevics seregei az előző napon voltak. Kuropatkin, miként most kitudódik, már kedden este adta meg a parancsot a visszavonulásra, úgy látszik közvetlenül akkor, amikor nagy meglepetésre arról értesült, hogy Nogi több napi erőszakolt menetelés után Mukdentől nyugatra a vasúthoz közeledik.

Kuropatkin a legnagyobb sietséggel annyi csapatot és hadiszert, amennyit csak lehetett, vasúti kocsikra tétetett és a mukdeni pályaudvarról észak felé küldött. Bilderling hadseregének ez a része csakugyan el is jutott Tielingbe, még mielőtt Nogi képes volt a vasutat elpusztítani. De mihelyt ez megtörtént, Kuropatkin az volt a legelső dolga, hogy a hátában levő és a Hunhón átvívó vasúti hidat fölrobbantotta. Ez történt pénteken reggel. Bilderling hadsere-

gének hátulso része, a melynek e közebe még az volt a föladata, hogy a Sáhó és a Hunhó között levő területen az előre rohanó japán csapatok ellenében megvédelmezze az oroszok visszavonulását, e közben folytonos harcok között Mukdenen át félreszorult. Ez a sereg teljesen kiürítette Mukdent és Nodzu serege ennek utána, miként már jelentették, pénteken délelőtt tíz órakor bevonulhatott a városba.

E közben Kaulbars tábornok, aki az orosz hadsereg jobbszárnyát vezényelte és aki erősítésül a Rennenkampff parancsnoksága alatt álló lovashadosztályt kapta, csapatát Mukdentől nyugatra a vasútvonal mentén kifejtette.

Föladata abból állott, hogy egyrészt Oaut, aki délkelet felől ellenállhatatlan erővel előrenyomult, ameddig csak lehetett, Mukdentől és a menekülő hadseregtől, távol tartsa, másrészt pedig abból, hogy Mukdentől északnyugatra Nogi hadseregének a vasut ellen való előrenyomulását megakadályozza, minthogy a katonai vonatok közvetlenül egymás után igyekeztek Mukdenből Tieling felé. És amikor ezt már nem volt többé lehetséges és a vasuton való szállítást meg kellett szüntetni, legalább az országutat, amely Mukdentől a vasutól keletre Tielingbe visz s amelyen át a vasut meg-rongálása következtében a csapatok az ágyukat és a szekereket szállították, minden áron szabadon tartsa a japánoktól. Ez utóbbi csakugyan sikerült is Kaulbarsnak irtózatos áldozatok árán és Nogi csapatai ennek következtében az országút és a vasut mentén egyre tovább északra szorították, ahová azért igyekezett fordulni, hogy Kaulbars seregét megkerülje és a mukdeni ország-uton még az oroszok előtt jusson el Tielingig. Ugy látszik azonban, hogy Kaulbarsnak csakugyan sikerült ezt megakadályoznia, noha Nogi abban az igyekezetben, hogy az orosz hadseregnek széles jobb szárnyát megkerülje, mult szombaton tíz mérföldnyire jutott Tielinghez.

Azonban az oroszok ennek ellenére szabad utakon sem tudnak sokáig zavartalanul hátrálni, mert Kuroki kelet felől előrenyomult és tudvalevő, hogy az ő hadserege már csütörtökön vagy pénteken Kutiannal szemben Mukdentől keletre átmént a Hun folyón és Bilderling keleti szárnyát, amely a Linevics parancsnoksága alatt álló első hadsereggel az érintkezést helyre akarta állítani, megverte és az összes többi orosz hadseregtől teljesen elszigetelte. Kuroki ezután gyors meneteléssel nyomult előre. Mukdent oldalt hagyta és a mandarin-uton vad futásban menekülő oroszokat gyilkos srappel tüzzel árasztotta el.

KÖZGAZDASÁG.

Hányadrészt képezze a rét a gazdaság területének. A rétek igen fontos részét képezik gazdaságainknak, különösen oly vidékeken, ahol a takarmánynövények szántóföldi termelése nincsen elterjedve s így a talajerő fenntartása egyes egyedül a rétek termésére van bázisozva, vagy legalább is a trágya jelentékeny része ezek termése után származik. Hogy hányadrészt képezze a rét a gazdaság termőterületének, arra egyes feleletet adni nem lehet, mert az mindig a rétek minősége, az állattartás és állattenyésztés kiterjedése és a takarmánynövények szántóföldi termelésének aránya szerint változik. Oly gazdaságokban, ahol a takarmánynövények nem, vagy csak igen kis mértékben termeltetnek, mint pl. kis-gazdaságokban, a rétek területe a gazdaság összes termőterületeinek egy negyedrészét képezheti, míg ahol ezen növények

termelése felkaroltatik, ott az arány szorosan meg nem állapítható.

Általában igen kedvezőnek mondható — takarmányt nem, vagy csak nagyon mérsékelt mennyiségben termelő gazdaságokban — a talajerő fenntartásának szempontjából az az arány, amidőn a rét az összes termő területnek felét, kedvezőnek, ha egy harmadát és kedvezőtlennek, ha egy ötöd, egy heted részét képezi.

A rétek kiterjedése mindig attól legyen függővé téve, hogy vajjon az annak hagyandó területek jó réttalajok-e vagy sem, amelyekről már jó eleve is meg vagyunk győződve, hogy mint ilyen területek szolgáltatják a legnagyobb jövedelmet. Réttalajoknak a mélyebb fekvésű területek fejenek meg leginkább, mert ezek rendszerint nedvesebb, üdőbb talajok, amelyek a szárazságtól kevesebbet szenvednek. Ha ilyen területekkel rendelkezünk, czél szerű lesz azokat rétekké alakítani át, mert egy megfelelő talajjal bíró rét nagyobb jövedelmet szolgáltat, mintha azon területet szántóföldi termelésre használjuk. Azonban ezen nagyobb jövedelem elérésének szempontjából megfelelő ápolásban és gondozásban kell részesíteni réteinket, mert a talaj termőképessége egymagában még nem elegendő biztosíték. Így pl. a rétek rendszeres boronálása, trágyázása, káli és foszforsav tartalma műtrágyákkal mind feltétlenül szükségesek, ha nagyobb termések elérését czélozzuk. Ezekről van első sorban függővé téve azon kérdés, hogy hányadrészt képezze a rét a gazdaság összes termőterületeinek, mert egy jól kezelt rét mindig jóval több termést szolgáltat s így sokkal kisebb területen termelhető a szükséges takarmány, mintha réteinket nem gondozzuk kellően.

REGÉNYCSARNOK.

Párisi régénye.

Írta: Florich.

A mézesetek még el se multak, Renée már sietett megnyitni szalonjait.

Jacques sokkal jobb nevelésű ember volt, semhogy visszautasította volna a meghívást s már az első reception megjelent, de fájt a szíve és a legelső kedvező pillanatban kiszökött a nagyteremből s egy kicsi, kék peluchel butorozott bouodirban vonta meg magát.

Csak egy sajtó szívé, szíven ütött szerelmes ember tudja elgondolni, mit érzett Jacques, amíg a puha, gömbölyű karosszékéből merően nézett a villamos lámpa fényébe, idegesen csavargatta kezében szivarját. Gondolataiba annyira merült, hogy egész elámult, mikor egyszerre maga előtt látta űlni Renée-t. A szép asszony mosolyogva kérdezte:

— Kire? Magára! Hát lehet nekem más gondolatom, mint maga?

— Hát jó barátom még mindig, ugy-e?

A tiszt ajkán csaknem zokogva fakadtak ki a szavak:

— Miért csalt meg? Miért csalt meg?

A szép asszony meleg, bársonyos, a

kis özicza hízogó tekintetével nézett a férfira és kicsi kezeit, azokat a parányi izzó kacsoókat rátette a Jacques karjára: de azért barátom vagy ugy e? — E szóban izzó parazs volt és mert Amadis férfi volt, barátságáról többé nem beszéltek, csak a szerelemről...

Az is a Bolevszky hercegnő egyik estélyén történt, hogy Amadis találkozott a kis Gabrielle d'Eserayével s mikor belenezett annak kék, tengerszem mélységű szemeibe, amikből egy angyal ártatlansága beszélt, rettenetes erkölcsi undor fogta el eddigi élete miatt.

Megborzadt önmagától, hogy jó barátja feleségét szereti, hogy nem tartotta meg szíve minden üdeségét egy olyan tiszta, ártatlan kis leánynak, mint Gabrielle. Keserű önvád fogta el, de ez nem akadályozta meg, hogy az a két leányszem el ne vegye szívet, fejét és mig a kis leány mellett ült, mig vele beszélt, vagy vele tánczolt, ugy érezte, hogy az ő lélegzete közelében megtisztult és lemulik róla még az eredendő bűn is. A cottilon alatt már nem látott mást, csak azt a két szép szemet és nem vette észre a hercegné hívo, vágyó, epedő tekintetét.

Gabrielle leányösztone megsugta, mi forrong a Jacques szívében, hogy mit jelent perzselő, forró nézése és megértette a néma ajkakra feltoluló, ki nem mondott vallomást. Nem volt abban semmi kacérság, csak compassio, hogy táncz közben egész hévvel szoritotta a főhadnagy kezét. Nagyon, nagyon szeretne volna hallani azt, amit — sejtése sugta, Jacques mondani akar — s amit nem mer kimondani.

A füzértáncban sok minden szabad.

A hercegné hiába várva szerelmésére, maga lépett hozzá, hogy tánczra hívja. Jacquesnak menni kellett s a Lingilangi kedves áriáján kezdték a keringőt. Renée odasimult tánczóához, mint a kigyó. Nagyon szeretne s szerelme napról napra nőtt.

Táncz közepén forró homlokával, illatos, szép hajával meg-megérintette tánczosa arcát, aki uj, tiszta szerelme első, poetikus lángja között vágyott menekülni megunt szeretője karjai közül.

— Ugy-e eljön délután? — suttogta a szép asszony.

— Igen, mint rendesen — volt a hideg válasz

— Oh, én szerelmem, ha most innen eltűnne ez a gyűlölt tömeg s mi ketten maradnánk...

Jacques ellenben nagyon örült, hogy a között egy kékszemű kis leány nem tűnik el...

Az estélyt követő napon Jacques délután öt órakor belépett a kék peluchesel butorozott boudoirba. A hercegnő heves örömmel sietett elébe, de Amadis lefejtette nyakáról az ölelő karokat. E ridegségre az asszony könnyelábadt ijedt szemekkel nézett kedvesére:

— Jacques, mi ez? Hát már nem szeretsz?

— Nem. S ma azért jöttem, hogy ezt megmondjam.

— Oh Jacques, igaz volna ez?...

— Kedves Renée, én nem tudok hazudni, sem komédiát játszani. Engem már régóta kinez ez a hamis szituáció, amibe

magunkat kevertük, nem bírom viselni tovább — nagyon kérem, váljunk el mint jó barátok...

(Folyt. köv.)

M. A. Vasutak menetrendje

1904. évi okt. hó 1-től.

Debreczenből indul:	idő ó.	p
Budapest felé (vegyesvonat)	d. u.	3 30
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4 18
Budapest felé (gyorsvonat)	reggel	8 57
Budapest—Nagyvárad felé.	d. u.	12 07
Budapest—Nagyvárad felé.	este	10 81
P.-Ladány Nagyv. felé minden kedd	d. e.	11 12
Osak P.-Ladányig	este	8 10
Osak P.-Ladányig motor menet	reggel	5 08
Szatmár—Máramarossziget felé	d. u.	8 56
Osak Szatmárig (gyorsvonat)	este	6 41
Osak Szatmárig (teher v. sz.m.-száll. v.)	este	7 56
Szatmár—Máramarossziget felé	éjjel	2 50
Szatmár—Máramarossziget felé (gyorsv.)	d. u.	12 07
Osak Szatmárig	reggel	5 10
Miskolcs—Kassa felé	reggel	8 18
Miskolcs—Kassa felé	este	6 56
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4 11
Osak Nyiregyházig	d. u.	2 10
	m. áll. vasutól	reggel 5 35
	vásártérről	reggel 5 44
	m. áll. vasutól	d. e. 8 09
	vásártérről	" 8 16
	m. áll. vasutól	" 11 07
	vásártérről	" 11 16
Hajduböszörmény—	m. áll. vasutól	d. u. 12 11
B.-Sz.-Mihály felé	vásártérről	" 12 21
	m. áll. vasutól	" 4 25
	vásártérről	" 4 38
	m. áll. vasutól	este 6 46
	vásártérről	" 6 58
Füzes-Abony felé m. áll. vasutól	reggel	4 36
Füzes-Abony felé vásártérről	"	4 56
Ohat-Kócs—Polgár felé m. áll. vasutól	d. u.	4 49
Ohat-Kócs—Polgár felé vásártérről	"	4 28
Derecske—Nagy-Léta felé	reggel	9 36
Derecske—Nagy-Léta felé	"	4 8

Budapestre érkezik:

A reggel 8 ó. 57 p.-kor induló gy.-v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 07 p.-kor induló sz.-v.	este	6 40
Az este 10 óra 31 p.-kor induló sz.-v.	reggel	5 45
A délután 4 ó. 16 p.-kor induló gyorsv.	este	9 35

Budapestről Debreczenbe indul:

A délután 12 ó. 6 p.-kor érkező gyorsv.	reggel	7 21
A délután 3 ó. 29 p.-kor érkező szem.-v.	"	9 —
Az este 8 ó. 26 p.-kor érkező gyorsvonat	d. u.	2 —
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érkező szem.-v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érkező szem.-v.	"	9 15
P.-Ladányig gyorsvonat átállítással	d. u.	12 06

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől (gyorsvonat)	d. u.	3 29
Budapest—Nagyvárad felől	este	6 26
Budapest—Nagyvárad felől (gyorsvonat)	éjjel	2 24
Budapest Nagyvárad felől	d. u.	2 15
Osak P.-Ladánytól	reggel	7 45
Osak P.-Ladánytól motor menet	"	5 08
Kolossvár—Nagyvárad felől	"	7 26
Osak Szatmárról (gyorsvonat)	"	8 46
Osak Szatmár felől	d. e.	11 37
Osak Máramarossziget felől (gyorsvonat)	d. u.	8 56
Osak Máramarossziget felől	este	10 11
Máramarossziget—Szatmár felől	"	6 40

Osak Szatmár felől	reggel	7 30
Kassa—Miskolcs felől	d. e.	1 31
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől	este	7 50
Kassa—Miskolcs felől	d. u.	3 48
Osak Nyiregyháza felől	reggel	7 33
	vásártérről	reggel 7 32
	m. áll. vasutra	" 7 40
	vásártérről	d. e. 11 13
	m. áll. vasutra	" 11 22
	vásártérről	d. u. 1 45
	m. áll. vasutra	" 1 52
B.-Sz.-Mihály—	vásártérről	" 3 27
H.-Böszörmény felől	m. áll. vasutra	" 3 34
	vásártérről	este 6 05
	m. áll. vasuthoz	" 6 13
	vásártérről	" 9 50
	m. áll. vasutra	" 9 57
Füzes-Abony felől vásártérről	d. u.	3 34
Füzes-Abony felől m. áll. vasuthoz	"	3 35
Ohat-Kócs—Polgár fe	vásártérről	reggel 7 44
Ohat-Kócs—Polgár felől m. áll. vasuthoz	reggel	7 54
Derecske—Nagy-Léta felől	"	7 15
Derecske—Nagy-Léta felől	d. u.	3 19

Kerestetik!

egy nagy, vagy két kisebb szoba egyleti helyiségnek, olcsó házbérért. Értekezhetni a városi nyomdában.

Eszaknémetországi takarmányrépa magvak,

francia luczerna, veresvirágu lóhere és Mauthner-féle konyhakerti és virágmagvak megérkeztek s a legjutányosabban árusíttatnak.

MÁYER JENŐ

fűszer- és csomago üzletében.

Debreczen, Piacz- és Széchenyi-utca sarok.

Uj! Megnyílt!! Uj!

a Kossuth-utczai Maradék áruház

olcsóbb minden végeladásnál.

Minthogy kizárólag rőfös árut rendezünk be, a raktáron levő összes czipő, kalap, női és férfi fehérműek, miederek, kesztyű, nyakkendő, harisnya, női és fiu ruhák, esernyők stb. fél árban árusítjuk el.

Uj! Székely Jenő és Társa utódai Uj!

Kossuth-utca 15. sz., Gyógyszertárral szemben.

Apró hirdetés.

Díja 10 szóig 40 fillér, minden további szó 4 fillér, vastagabb betűkkel u. omtartott szó 8 fillér.

ÓRIÁS golyvás galambok és fajbaromfi keltető tojásai kapható. Pacsirta-utca 42.

ELADÓ FÖLD. A vámospécsi uton 14 köblös tanyaföld eladó. Értekezheti Gyöngyvirág-utca 19. sz. alatt.

Ugy hat, mint a bomba! Antinikotin-cigaretták hüvelyek, szivar skatulákban. Jakabi-gyára Wien, VIII. Piaristengasse.

Hirlapelárusítók

felvétetnek

a „Debreczen” elárusítására

városi nyomdában,

városház, keresztépület.

ÜZLET MEGVÉTEL!

Piacz-utca 7. sz. és Lovass és Ladányi-féle Kossuth-utczán létezett divatáru üzleteket megvettük.

Az összes raktáron levő áruk rendkívüli olcsó áron eladatnak.

A részletes eladás e hó 13-án hétfőn veszi kezdetét Piacz-utca 7. szám, a Vecsey-házban.

≡ **Donogán** és **Somossy** ≡

állandó főüzlete.

Wistemplom-bazár.

Magvak nagyraktára Debreczenben

Kontsek Gézánál Kossuth-utca.

Valódi erfurti, konyhakerti és virágmagvak direkt behozatala a legelső világhírű forrásból.

Gazdasági magvak a legjobb fajtiszta és magas csirakéességű minőségben. — Luczerna, lóhere, quedlinburgi és hazai takarmány-répák, disz-, pázsit- és réti fűmagvak nagy választékban. — Bükköny csibehur, ezukerczirek, muhar.

≡ **Kertészetemből:** ≡
mindennemű évelő virágtövek, virág és konyhakerti termények plántái, virághagymák és gumók nagyválasztékban.

Remek chrysantemum tövek 10 drb 2.80 korona. Ujdonságok 10 drb 5 korona. Legszebb cactus gyöngyikék (georginák) 10 drb 3.60 korona. Ujdonságok 5 korona. Japáni liliumok, tubarózsák, begoniák, Japáni iris, Crozy és orchidea virágu Cannák igen olcsón.

Nagy képes árjegyzék kívánatra.

■ Lóhere magvakban igen előnyös ajánlatot tehetek. ■

